

Remissyttrande avseende Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget om styrmedel för rening i kommunala reningsverk M2012/2665/Nm

Havsmiljöinstitutet har tagit del av utredningen "Styrmedel för ökad rening vid kommunala reningsverk". I beredningen av detta ärende har Tina Elfving och Johan Wikner deltagit vilka tillsammans med Åke Hagström har följande synpunkter att lämna.

Det omfattande utredningsmaterialet är till sin natur svårgenomträngligt. Även om det är uppenbart att materialet författats i syfte att ge läsaren en logisk struktur att följa så är de resonemang som leder fram till förslagets ställningstaganden svåra och bygger på ett antal antaganden som inte enkelt kan isoleras. Det hade därför varit motiverat med alternativa presentationsmetoder, till exempel webb-baserad presentation i form av en podcast och/eller bildspel. Det är emellertid ändå möjligt att följa huvuddragen i argumentationen och Havsmiljöinstitutet kan instämma i förslaget om att införa en metod för styrning av utsläppen från de kommunala reningsverken som bygger på utsläppscertifikat. Instämmandet sker dock under förutsättning att förslaget modifieras så att ytterligare två aspekter byggs in.

1) Havsmiljöinstitutet finner att den period då förslaget skall genomföras är lång och att allt för svag styrning riktar åtgärden mot de kustnära anläggningarna, där effekten för havsmiljön blir störst. Idén om att näringsämnen verkar på en stor skala för hela havsbassänger förbiser ett behov av att åtgärda vattenförekomster där stora övergödningssproblem identifieras. Däremot bidrar rätt riktade lokala reningsåtgärder på ett effektivt sätt till en bättre miljö i de stora havsbassängerna. De lokala övergödningseffekterna av näringsämnen är betydande och certifikat bör utformas med en rumslig upplösning så att reningsåtgärder riktas mot de kustområden som är i störst behov av dessa. Vi påpekar att detta också bör innebära en omvärdering av reningsbehoven i exempelvis Bottniska viken, där enskilda kustområden kan vara i behov av sådana. Detta trots att havsbassängen i stort inte bedöms tydligt utsatt för lokal övergödning.

2) Det bör vara möjligt för ett reningsverk att i certifikatsystemet redovisa mängden återvunnet kväve och fosfor och avräkna dessa mängder från de utsläppta enligt ett kvotsystem. Kvoten bör därvid läggas på en nivå som stimulerar till återvinning. I det nuvarande förslaget förstärks i stället de i grunden felaktiga designmålen för svenska avloppsreningsverk. Det innebär att avskilja kväve till atmosfären samt fälla

fosfor i en kemisk matris och därmed stimulera aerob respiration i reningsverket för att minimera produktion av biomassa (slam)¹. Alternativet att stimulera slamtillväxt för att producera ett fullgott växtnäringsämne (kompost) finns inte implementerat någonstans i dagens reningsverk. Även om marknadspriset för såväl kväve som fosfor för närvarande är lågt finns det anledning att stimulera till återvinning av dessa näringsämnen. Priset för den framtida bristvaran fosfor kan snabbt ändras, vilket visade sig 2007 då priset på fosfor under några månader steg ca 7 ggr, varför hushållning med detta näringsämne bör eftersträvas. En uthållig återvinning av näringsämnen innebär också att de totala utsläppen kommer att minska.

¹ En orsak till att begränsa slamproduktion i systemet har varit ett högt innehåll av t.ex tungmetaller vilket tidigare begränsat möjligheten att använda slammet som gödningsmedel i jordbruk. Emellertid har införande av differentierade avloppsvattenledningar och enskilda reningsverk vid särskilt belastande industrier resulterat i kraftigt reducerade tungmetallhalter i avloppsslam. För närvarande ligger genomsnittliga halter av tungmetaller och organiska miljögifter i avloppsslam betydligt under de riktvärden som gäller för användning inom jordbruket.